

which are the main representatives of the main traditional civilizations. Important for the analysis of contemporary global structures have limits civilizational influence of BRICS and the way its members to the advanced state of global development.

Even now the advent of "great geopolitical revolution" is voiced; its main feature is the new role of developing countries, which are ahead of the so-called developed ones in many areas. Global competition for the first time in recent history, acquiring a civilizational dimension and is expressed in the rivalry of different values and development models within the framework of the universal principles of democracy and market economy.

Keywords: geopolitics, civilization, space, civilizational geopolitics, civilizational identity.

Шульгина М. В., аспірантка кафедри міжнародних відносин, Дніпропетровський національний університет ім. О.Гончара (Україна, Дніпропетровськ), masha.shulgina@gmail.com

Концептуальные основы цивилизационной геополитики государств БРИКС

На сегодняшний день мировое политическое сообщество столкнулось с проблемой современных геополитических преобразований, при которых возникают и укрепляются новые глобальные структуры и повышается значение фактора цивилизационной идентичности. Возникают условия, способствующие формированию партнерства традиционных культур, религий и цивилизаций, представленных прежде всего их сердцевиными государствами. Как пример данного процесса, целесообразно рассмотреть диалоговый механизм БРИКС, страны которой являются главными представителями основных традиционных цивилизаций. Важное значение для анализа современных глобальных структур имеют пределы цивилизационного влияния БРИКС и путь ее членов к передовым государствам глобального развития.

Ключевые слова: геополитика, цивилизация, пространство, цивилизационная геополитика, цивилизационная идентичность.

* * *

УДК 327.44

Мудрицька К. О.
аспірантка кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), corrine18@mail.ru

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ПОНЯТТЯ "БЕЗПЕКА" У ФРАНЦУЗЬКОМУ БЕЗПЕКОВОМУ ДИСКУРСІ

Метою даної статті є аналіз нового концептуального підходу до поняття "безпеки" та з'ясування його особливостей у французькому безпековому дискурсі. Автор використовує деякі елементи конструктивістського підходу, зокрема дискурсивний аналіз, тому значну частину літератури для статті складають стратегічні документи Франції і офіційні промови французьких лідерів. Через посилення глобалізаційних процесів та нових загроз і ризиків Франція змінює свою концепцію безпеки, що пов'язано з появою у французькому безпековому дискурсі категорії "національна безпека", а також стратегії національної безпеки, яка співіснує з традиційною "оборонною" стратегією. У Франції офіційно визнається "континуум безпеки", тобто нерозривність внутрішньої та зовнішньої безпеки. У порівнянні з попереднім періодом, значна увага приділяється активним засобам безпеки (військові та цивільні операції за межами французької території), що свідчить про "наступальний характер" стратегії національної безпеки. Також новий концептуальний підхід до поняття "безпеки" характеризується "європеїзацією" і "глобалізацією".

Ключові слова: Франція, безпека, дискурс, стратегія, європеїзація, глобалізація.

У постбіполярний період відбувалась та продовжує відбуватися трансформація концептуального підходу до поняття "безпеки" в багатьох державах та структурах (НАТО, ЄС, ОБСЄ), оскільки вагоме місце починають займати м'які загрози. В стратегіях національної безпеки та інших офіційних документах, присвячених питанням безпеки, багатьох країн світу тероризм називається головною або однією з перших загроз сучасності. Категорія "безпеки" набуває нових вимірів і аспектів, яким раніше не приділяли значної уваги, що, в свою чергу, впливає на організаційну структуру державних і міжнародних (в т.ч. субрегіональних) органів, відповідальних за забезпечення безпеки, а

також на інструменти і засоби, які використовуються для протидії "новим" загрозам сучасності.

Метою даної статті є аналіз нового концептуального підходу до поняття "безпеки" та з'ясування його особливостей у французькому безпековому дискурсі. Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі завдання: виявити концептуальні засади категорії "національна безпека"; розкрити французьке розуміння природи "нових" загроз; з'ясувати роль "оборонних" елементів у сучасному французькому підході до категорії "безпеки" та виявити нові елементи або феномени (якщо вони є).

Дана стаття написана із використанням елементів конструктивістського підходу, зокрема дискурсивного аналізу, тому значну частину літератури для статті складають стратегічні документи Франції і офіційні промови французьких лідерів. В цьому контексті також варто зазначити, що "особливістю" французького безпекового дискурсу є переважання в ньому політичної риторики та існування невеликої кількості дослідників, які б працювали над питаннями "національної безпеки". Французькі наукові та експертні кола у сфері безпеки здебільшого присвячують свої роботи "оборонній сфері" та пов'язаній з нею ядерній стратегії й іншим військовим засобам, а також ідеї "Європи оборони" або конкретним "м'яким" загрозам.

Однак, серед останніх публікацій, присвячених концептуальному рівню, можна назвати декілька авторів, які висвітлюють в своїх роботах ті аспекти, що знаходяться у фокусі даної статті. Жером Міє розглядає поняття "національна безпека", Жан Порше досліджує взаємозв'язок між останньою та обороною, який він називає "континуум оборона – безпека", Фабіо Ліберті та Камій Блен значну увагу приділяють концептуальному рівню категорії "національна безпека". Варто наголосити, що ці автори здебільшого спираються на аналіз Білої книги 2008 р., а також її попередніх редакцій. Також можна зазначити про існування публікацій, в яких дослідники порівнюють стратегічні документи Франції у безпековій сфері та інших провідних країн ЄС або аналізують їхні "Білі книги" (наприклад, Солен Невьо [11] та Франц Йозеф Юнг [3]).

Питання безпеки завжди займали важливе місце у французькій історії та державотворенні. Зі створенням П'ятої Республіки властиві французькому дискурсу та навіть військово-політичній стратегії категорії *величі* та *незалежності* безпосередньо асоціювалися з можливістю автономно приймати рішення (в т.ч. військові) та самостійним забезпеченням власної безпеки, що в умовах ядерної ери було пов'язано з володінням ядерною зброєю. В період біполярного протистояння у Франції не існувало поняття "національна безпека" ("sécurité nationale"), було поняття "défense nationale" – "національна оборона", оскільки був умовний розподіл на внутрішню безпеку і зовнішню безпеку [7, р.57]. У французькому безпековому дискурсі "зовнішній вимір" безпеки був пов'язаний здебільшого з поняттям "défense" (у перекладі з фр. – "захист, оборона") та мав "оборонний характер", а інструментами забезпечення "зовнішньої безпеки" були військові засоби, велику роль в чому

відіграло ядерне стримування. Першим документом, який визначає структуру організації “оборони” у Франції, є Ордонанс № 59–147 від 7 січня 1959 р. (у французькому законодавстві “ордонанси” (накази) видаються урядом і мають силу закону). В ньому зазначається, що “метою оборони (“défense”) є забезпечення безпеки та цілісності території, а також життя населення в будь-який час та у будь-яких умовах і проти будь-яких форм агресії” [12].

В той же час поняття “sécurité” (у перекладі з фр. – “безпека”) в основному стосувалося внутрішнього виміру і було здебільшого пов’язано з громадським порядком. Варто зазначити, що категорія “sécurité” використовувалась в контексті “безпеки Європи” (“sécurité de l’Europe”) або “міжнародної безпеки” (“sécurité internationale”), тобто коли мова йшла про зовнішній світ, в якому безумовно у Франції були свої інтереси. Проте категорії “безпека Франції” (тобто “défense de la France”), “безпека Європи”, “міжнародна безпека” фактично існували окремо та мали слабкий взаємозв’язок.

З розпадом біполярної системи та прискоренням темпів і масштабів глобалізаційних процесів, а також посиленням проявів “нових” загроз та викликів постає необхідність у новій концепції безпеки.

В цих умовах у Франції в 1994 р. приймається нова Біла книга з оборони (попередня датується 1972 р.) та в 1990–ті роки проводиться масштабна реформа оборонного сектору, головною зміною в якому було скасування обов’язкової військової служби та створення професійної армії.

В Білій книзі 1994 р. зазначається, що “в перший раз в своїй історії Франція опинилась в ситуації відсутності прямої військової загрози поблизу її кордонів [тобто радянської загрози – автор]. Однак, нові ризики можуть заторкнути її безпеку та оборону” [6, р. 7]. Офіційний документ визначає, що “головна глобальна, пряма, конкретна та вимірювана загроза для життєво важливих інтересів Франції зменшилась” [6, р. 7]. Міжнародний стратегічний контекст змінився, світ вступив у “нову стратегічну еру” з загрозами і ризиками іншої природи.

Окрім загроз військового характеру (можливість конфліктів на пострадянському просторі, кризи на Балканах та на Кавказі, розповсюдження зброї масового знищення), значна частина Білої книги присвячена загрозам невійськового характеру. Серед них називаються тероризм, релігійний і націоналістичний екстремізм, торгівля наркотиками [6, р. 17].

Прискорення торгових обмінів і потоків (особливо це стосується інформаційних потоків), які здійснюються через транскордонні мережі, полегшують та підживлюють джерела цих загроз, що, в свою чергу, впливає на умови безпеки та на стратегію держав в цій сфері.

Отже, головна глобальна загроза для Франції в 1990–ті роки хоча загалом і не зникла, однак суттєво зменшилась, а на перший план вийшли “нові” загрози і ризики, що вимагало відповідно іншого концептуального підходу до забезпечення власної безпеки. Постає питання в доцільності збереження “розподілу” на зовнішній і внутрішній виміри безпеки. Біла книга з оборони 1994 р. вже подає більш широке тлумачення поняття безпеки та містить аналіз тенденцій

глобалізованого світу, “нових” загроз та ризиків. Однак, як зазначають Ф. Ліберті та К. Блен, аспекти внутрішньої безпеки не були включені до “національної оборонної стратегії”, хоча Біла книга 1994 р. і акцентує увагу на “нових загрозах” та регіональних конфліктах та окрім ядерного стримування велике значення надає операціям з врегулювання криз [4, р. 3]. Під час розробки Білої книги 1994 р. можливість їх включення обговорювалась вперше, тим не менш ідея “континууму безпеки” не була офіційно визнана цим документом і лише закріплювала розуміння тісного взаємозв’язку між внутрішньою та зовнішньою безпекою.

У французькому дискурсі у 1990–ті роки здебільшого продовжує використовуватись категорія “défense” (оборона) [2], хоча на концептуальному рівні (і відповідно – на практичному) характер безпекової політики перестає бути суто “оборонним” та інкорпорує багато елементів категорії “sécurité” (безпека): економічні, соціальні, культурні та інші аспекти. Ця політика вже не обмежується лише французькими кордонами та їхніми підступами, а стає глобальною [6, р. 27].

У 2008 р. з приходом до влади Н. Саркозі приймається нова Біла книга, в якій вже у більш явній формі представлений новий концептуальний підхід до безпеки (на що яскраво вказує нова назва – Біла книга з оборони та національної безпеки), а також запропоновані структурні реформи для досягнення цілей “стратегії національної безпеки”.

Глобалізація, нестабільність та невизначеність називаються головними тенденціями розвитку сучасного світу за Білою книгою 2008 року, тому Франція не лише потребує нового концептуального підходу до категорії безпеки, а й навіть вперше створює стратегію національної безпеки.

Біла книга 2008 р. визначає нові параметри безпеки. Окрім власне військової сфери, безпекова політика Франції має включати також економічні, соціальні та екологічні аспекти. На офіційному рівні визнається взаємозв’язок між внутрішнім і зовнішнім вимірами безпеки [7, р. 57]. Оскільки під впливом глобалізаційних процесів відбувається розмивання кордонів та послаблення їхніх захисних функцій, тероризм та організована злочинність проникають на територію Європи і Франції та несуть безпосередні негативні наслідки для французького та інших європейських суспільств. Енергетична безпека, інформаційна безпека, санітарні та природні ризики і т.п. не знають кордонів, а тому є необхідним комплексний підхід до категорії безпека і відповідні стратегії протидії та нейтралізації сучасних загроз і ризиків.

Поняття “національної безпеки” об’єднує в собі внутрішній та зовнішній виміри безпеки та відтепер у французькому безпековому дискурсі з’являється “континуум безпеки”. Визнається необхідність у багатомірній відповіді на нові загрози та ризики. Стратегія національної безпеки спирається як на військові, так і на цивільні засоби, на політику оборони і на політику внутрішньої та цивільної безпеки, на зовнішню та на економічну політику [7, р. 16].

Ф. Ліберті та К. Блен вважають, що на відміну від Білої книги 1972 р., яка здебільшого була присвячена

ядерному стримуванню, і Білої книги 1994 р., яка, в свою чергу, велику увагу надавала проекції сили (в першу чергу це стосується операцій з врегулювання криз), Біла книга 2008 р. наголошує на важливості “національної безпеки”, яка представляє собою нове поняття, що поєднує в собі оборону та безпеку [4, р. 4]. Ці дослідники зазначають, що Біла книга 2008 р. фактично є поєднанням традиційної для Франції “оборонної стратегії” з новоствореною “стратегією національної безпеки” [4, р. 8]. Автор статті підтримує цей погляд.

Стратегія національної безпеки є більш наступальною, ніж попередні “оборонні” стратегії, що пов’язано з природою “нових” загроз та ризиків. Вона спирається на п’ять стратегічних функцій: 1) інформація та прогнозування; 2) попередження; 3) стримування; 4) захист; 5) військові та іншого роду операції за межами території Франції [7, р. 65]. Не заглиблюючись в аналіз цих функцій, варто зазначити, що під “стримуванням” розуміється ядерне стримування в класичному для голлізму формулюванні: “Ядерне стримування залишається головною основою стратегії Франції. Воно є найвищою гарантією безпеки та національної незалежності. Воно є однією з умов, які забезпечують нашу стратегічну автономію, що виражається у свободі оцінювання, прийняття рішень та дій голови держави” [7, р. 69]. Тобто третя стратегічна функція фактично є “оборонною стратегією” Франції. Всі інші чотири – скоріше відносяться до “стратегії національної безпеки”.

В цьому контексті слід зазначити, що попри визнання важливості ядерного стримування на офіційному рівні значно наголошується на необхідності надання уваги й іншим інструментам забезпечення безпеки, особливо в умовах глобалізованого світу. Так, “першою лінією оборони” Біла книга 2008 р. називає функцію “інформація та прогнозування”, яка включає розвиток та/або підвищення ефективності розвідки, дипломатичної діяльності в контексті збору та аналізу інформації (в т.ч. і військової), технологічної та промислової оснащення відповідних підрозділів (що має надавати можливості отримання найточніших даних – наприклад, з супутників) і т.п. [7, р. 66]. З цією метою Біла книга створила новий орган, який буде відповідати за реалізацію “стратегії національної безпеки і оборони”, – Рада з оборони і національної безпеки, а також модифікувала деякі існуючі (серед них – перетворення колишнього Генерального секретаріату з оборони на Генеральний секретаріат з оборони та національної безпеки).

Отже, якщо в 1990–ті роки у французькому дискурсі лише відбувається переосмислення концептуального підходу до категорії “безпека”, то в 2008 р. на офіційному рівні вже закріплюється новий підхід, який побудований на комплексному і глобальному розумінні безпеки, на існуванні “континууму безпеки” і на взаємозв’язку між “оборонною стратегією” та “стратегією національної безпеки”.

Однак, окрім широкого тлумачення поняття “безпека”, створення “стратегії національної безпеки” та посилення ролі превентивних дій відбувається ще одна трансформація – феномен “європеїзації” безпекової політики Франції. Балканські кризи,

становлення і розвиток ЄС та Європейської політики безпеки і оборони не могли не мати певних наслідків для безпекової політики держав–членів ЄС, зокрема для Франції.

Поняття “європеїзації” є відносно новим і доволі дискусійним. Джим Бюллер та Ендрю Гембл, досліджуючи наукову літературу з цього питання, виокремили п’ять підходів щодо його використання, серед яких найбільш цікавим в нашому контексті є таке розуміння цього феномену: “європеїзація – це процес, в результаті якого внутрішня політика держави все більше потрапляє під вплив від процесу вироблення політики в структурах ЄС” [1, р. 18], тобто цей процес призводить до трансформації національних політик в різних сферах.

Дослідженням “європеїзації” безпосередньо безпекової політики Франції займалися Перніл Рікер, Фабьен Терпан, Ніагале Багеуако–Пенон і Бастьєн Ірондель. Всі ці автори аналізують, чи впливає розвиток ЄПБО на реформи і зміни у французькій безпековій політиці та які канали цього впливу. Висновки цих авторів відрізняються, однак це не є темою даного дослідження. Цікавим є те, що Фабьен Терпан назвав свою статтю “The Europeanization of the French Defence Policy” (2008 р.), а Перніл Рікер – “Towards the Europeanization of French Foreign and Security policy” (2005 р.), хоча пишуть вони про одні й ті ж речі (ЄПБО, миротворчі операції, ядерне стримування). Тобто у французькому політичному мисленні поняття “безпека” і “оборона” продовжують використовуватись як “синоніми”.

Автор, звертаючи увагу на “європеїзацію” французького безпекового дискурсу, розуміє під цим поняттям не стільки вплив європейської безпекової політики на французьку, скільки існування розуміння французькою політичною елітою європейських безпекових інтересів і навіть певного отождолення французьких та європейських інтересів. Якщо раніше в офіційних документах мова йшла окремо про “безпеку Європи” та “оборону Франції”, то у Білій книзі 2008 р. (як і в Білій книзі 2013 р.) разом з “безпекою” Франції зазначається про “безпеку” Європи. Концепція безпеки стає більш проєвропейською, частіше зустрічаються формулювання “загрози та ризики для Європи”, “безпека ЄС потребує відповідних дій...” і т.п.

Варто також зазначити, що у 1990–ті роки зазначалось про можливість поширення “європейського” виміру навіть на ядерну стратегію Франції. Ідея обговорення створення “європейської ядерної доктрини” була запропонована Ф. Міттераном у 1992 р. [10], а в 1996 р. знову прозвучала у промові Ж. Ширака [2]. В Білій книзі 2008 р. зазначається, що “французьке ядерне стримування сприяє своїм лише існуванням безпеці Європи. Агресор, який захоче досягнути на безпеку у Європі, має усвідомлювати цей факт” [7, р. 70]. І знову Франція пропонує обговорення ролі її ядерних сил у забезпеченні спільної безпеки держав–членів ЄС.

Також потрібно звернути увагу на “глобалізацію” французького безпекового дискурсу, що безумовно пов’язано з широким тлумаченням поняття “безпека” та “континуумом безпеки”, оскільки не лише загрози та ризики стають глобальними, а й інструменти їх

нейтралізації мають також бути глобальними [6, р. 27; 7, р. 63].

Отже, не можна говорити про зменшення значення “оборонної стратегії” Франції, ядерне стримування залишається важливим елементом забезпечення безпеки П’ятої Республіки. Однак, “стратегія національної безпеки” є наступальною, оскільки окрім превентивних дій велика увага надається активному захисту, що пов’язано з військовими операціями за межами французької території. Також новими “елементами” безпекового дискурсу є феномени “європеїзації” і “глобалізації”, які, в свою чергу, також вплинули на трансформацію концептуального підходу до категорії “безпеки”.

Таким чином, з прийняттям Білої книги 2008 р. у французькому безпековому дискурсі закріплюється новий концептуальний підхід до категорії “безпеки” (який потім підтверджується і у останній версії Білої книги 2013 р.). Власне, потрібно зазначити, що ця “новизна” в першу чергу пов’язана із використанням слова “безпеки” у французькій мові разом з традиційним до цього словом “оборона”, що демонструє не лише “континуум безпеки” (та “континуум безпеки – оборона”, як пише Ж. Порше), а й характер сприйняття феномену “безпеки” як такого, оскільки відтепер безпека асоціюється з “активними” (превентивними і наступальними) інструментами забезпечення безпеки. В ситуації, коли кордони втрачають свої “оборонні” функції, а глобалізація створює сприятливі умови для транскордонних терористичних мереж, постає необхідність у “нових” засобах протидії сучасним загрозам і ризикам. Тому у французькому безпековому дискурсі з’являється поняття “національна безпека” та стратегія національної безпеки, які попри наявність “національного” елемента (у французькому дискурсі його потрібно асоціювати з державою) характеризуються “європеїзацією” та “глобалізацією” у своєму геополітичному і функціональному вимірах та потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Buller J., Gamble A. Conceptualising Europeanization / J. Buller and A. Gamble // Public Policy and Administration. – Vol. 17, No2. – Summer 2002. – P. 4–24.
2. Chirac J. Intervention télévisée sur TF1 et France 2 [Ressource électronique] / J. Chirac. – Paris, 22 février 1996. – Disponible sur: http://www.lemonde.fr/societe/article_interactif/2007/05/15/les-discours-de-jacques-chirac_910136_3224_3.html (date de visite 15.08.2014).
3. Jung F.J. Concept pour une politique de sécurité moderne / F.J. Jung // Défense nationale. – Août / Septembre 2007. – No700. – P.32–45.
4. Liberti F., Blain C. France’s National Security Strategy / Liberti F., Blain C. [Electronic resource] // Real Instituto Elcano WP. – 3/2011. – 17/1/2011. – Accessible at: http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/web/rielcano_en/conteni.do?WCM_GLOBAL_CONTEXT=elcano/Elcano_in/Zonas_in/DT3-2011#.VBcLlVl_u0w (accession date 03.06.2014).
5. Livre Blanc sur la Défense 1972 [Ressource électronique] / Disponible sur: <http://www.livreblancdefenseetsecurite.gouv.fr/archives-Livre-blanc-1972.html> (date de visite 11.08.2014).
6. Livre Blanc sur la Défense 1994. Rapport officiel. – Paris: La documentation Française, 1994. – 178 p.
7. Livre Blanc sur la Défense et la Sécurité Nationale 2008. Rapport officiel. – Paris: La documentation Française, 2008. – 350 p.
8. Livre Blanc sur la Défense et la Sécurité Nationale 2013. Rapport officiel. – Paris: La documentation Française, 2013. – 160 p.
9. Millet J. Responsabilités de défense après publication du Livre blanc / J. Millet // Défense nationale. – Décembre 2008. – No714. – P. 35–46.
10. Mitterrand F. Allocution sur la modification de la constitution et la ratification du traité de Maastricht [Ressource électronique] / F. Mitterrand. – Paris, 10 janvier 1992. – Disponible sur: <http://discours.vie-publique.fr/notices/927001200.html> (date de visite 18.08.2014).
11. Neveu S. Le Livre blanc britannique / S. Neveu // Défense nationale. – Août / Septembre 2008. – No711. – P. 54–66.
12. Ordonnance n°59-147 du 7 janvier 1959 portant organisation générale de la défense [Ressource électronique] / Disponible sur: http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexteArticle.do.jsessionid=2426CE810A4A823F41782F7FE394E842.tpdjo17v_2?idArticle=LEGIARTI000006405153&cidTexte=LEGITEXT000006069248&dateTexte=20070423 (date de visite 12.08.2014).
13. Porcher J. Défense versus sécurité nationale / J. Porcher // Défense nationale. – Août / Septembre 2008. – No711. – P. 27–39.
14. Rieker P. From Common Defence to Comprehensive Security: Towards the Europeanization of French Foreign and Security Policy / P. Rieker [Electronic resource] // Norwegian Institute of International Affairs Paper. – 2005. – No691. – 23 p. – Accessible at: <http://www.isn.ethz.ch/> (accession date 17.06.2014).
15. Sarkozy N. Discours sur la défense et la sécurité nationale [Ressource électronique] / N. Sarkozy. – Porte de Versailles, 17 juin 2008. – Disponible sur: www.defense.gouv.fr (date de visite 03.07.2014).
16. Terpan F. The Europeanization of the French Defence Policy / F. Terpan [Electronic resource] // Fourth Pan-European Conference. – University of Latvia, Riga. – 25–27 September 2008. – 19 p. – Accessible at: <http://www.jhubc.it/ecpr-riga/virtualpaperroom/113.pdf> (accession date 18.06.2014).

Mudrytska K. O., Ph.D. student at the international relations and foreign policy’s department, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kiev), corrine18@mail.ru

Transformation of a conceptual approach to the notion of security within the French security discourse

This paper aims to provide analysis of a new conceptual approach to the notion of security and to define its peculiarities within the French security discourse. Author applies certain elements of constructivist approach, including discourse analysis, that is why the literature sources include a lot of French strategic documents and French leaders’ speeches. Due to spread of globalization processes, new threats and risks France changes its security concept. This is a result of emergence of the “national security” notion within the French security discourse as well as the national security strategy, which coexists with the traditional defense strategy. The “security continuum” is officially recognized in France which means inseparability of internal and external security. Compared with previous period, bigger attention is paid to active security means (military and civilian operations outside French territory). It shows offensive (meaning proactive) nature of national security strategy. A new conceptual approach to the notion of “security” is characterized by Europeanization and globalization.

Keywords: France, security, discourse, strategy, Europeanization, globalization.

Мудрицька К. А., аспірантка кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), corrine18@mail.ru

Трансформація концептуального підходу к поняттю “безпеки” во французькому дискурсі в сфері безпеки

Целью данной статьи является анализ нового концептуального подхода к понятию “безопасность” и определение его особенностей во французском дискурсе в сфере безопасности. Автор использует некоторые элементы конструктивистского подхода, в частности дискурсивный анализ, что объясняет большое количество стратегических документов Франции и официальных речей французских лидеров среди источников литературы. Из-за усиления глобализационных процессов, а также новых угроз и рисков Франция изменяет свою концепцию безопасности, что связано с появлением во французском дискурсе категории “национальная безопасность” и стратегии национальной безопасности, которая сосуществует с традиционной “оборонной” стратегией. Во Франции официально признается “континуум безопасности”, то есть неразрывность внутренней и внешней ее составляющих. В сравнении с предыдущим периодом, значительное внимание уделяется активным средствам защиты (военные и гражданские операции вне французских территорий), что свидетельствует о “наступательном характере” стратегии национальной безопасности. Также новый концептуальный подход к понятию “безопасность” характеризуется “европеизацией” и “глобализацией”.

Ключевые слова: Франция, безопасность, дискурс, стратегия, европеизация, глобализация.

* * *